Roll No.........................

Signature of Invigilator ....

Paper Code

BV-503

पतंजलि विश्वविद्यालय

University of Patanjali

Examination December-2022

बी.ए. व्याकरण, पंचमसत्रम्

व्याकरणम्, तृतीयपत्रम्

संस्कृतसाहित्यम्

समयः - होरात्रयम् पूर्णाङ्काः 70

निर्देशः अस्य प्रश्नपत्रस्य सप्तत्यङ्काः निर्धारिताः सन्ति, अङ्कनिर्देशः प्रतिखण्डं द्रष्टव्यः, सर्वे प्रश्नाः समाधेयाः।

(खण्ड -क)

पृष्टेषु पञ्चसु त्रयः प्रश्नाः समाधेयाः। (15 x3 =45)

1. नीचैः प्रदत्तस्य गद्यस्य प्रसङ्गान्वयभावार्थादिप्रक्रियया व्याख्या कार्या- उभयोः परिच्छेदयो

अथ सोप्याचचक्षे- 'देवं, मयापि परिभ्रमता विन्ध्याख्यां कोऽपि कुमारः क्षुधा तृषा च क्लिश्यन्नक्लेशार्हः क्वचित्कूपाभ्याशेऽष्टवर्षदेशीयो दृष्टः। स च त्रासगद्गदमगदत्' महाभाग, क्लिष्टस्य मे क्रियतामार्य, सहाय्यकम्। अस्य मे प्राणपहारिर्णी पिपासां प्रतिकर्तुमुदकमुदञ्चन्निह कूपे कोऽपि निष्कलो ममैकशरणभूतः पतितः। तमलमस्मि नाहमुद्धर्तुम्' इति स पुण्यैः कर्मभिः प्राप्य पुरुषायुषम्, पुनरपुण्येन प्रजानामगण्यतामरेषु। तदनन्तरमनन्तवर्मा नाम तदायतिरवनिमव्यतिष्ठत्। स सर्वगुणैः समृद्धोऽपि दैवाद्दण्डनीत्यां नात्यादृतोऽभूत्। तमेकदा रहसि वसुरक्षितो नाम मन्त्रिवृद्धः पितुरस्य बहुमतः प्रगल्भवागभाषत।

2. नीच्चैः प्रदत्तानां सर्वेषामलङ्काराणां लक्षणोदाहरणपूर्वकं वर्णनं कुर्वन्तु।

(i) श्लेष (ii) उपमा (iii) उत्प्रेक्षा

3. ''अनुप्रासः, यमकम् अथ स्वभावोक्तिः इत्येतेषां व्याख्या करणीया।

4. बालचरितस्य कथासारो वर्ण्यताम्।

5. दशकुमारचरितस्य रचयितुरथ च बालचरितस्य एकस्य स्त्री-पात्रस्य एकस्य पुरूषपात्रस्य च वर्णनं कुर्वन्तु।

(खण्ड -ख)

पृष्टेषु अष्टसु पञ्च प्रश्नाः समाधेयाः। (5 x5 =25)

1. ''दृष्टान्तम्'' अलङ्कारं वर्णयन्तु।
2. व्यतिरेकमलङ्कारं वर्णयन्तु।
3. किं द्रष्टव्यः शशाङ्कोयं राहोर्वदनमण्डले।

   त्वयाऽप्यस्य सुदुष्टस्य कंसो मृत्युर्भविष्यति।।

   - अस्य श्लोकस्य टिप्पणीपूर्वको भावार्थः स्यात्।
4. अहं गगनसञ्चारी त्रिषु लोकेषु विश्रुतः।

   ब्रह्मलोकाविह प्राप्तो नारदः कलहप्रियः।। - अस्य व्याख्या कार्या।
5. अंशावतार इव धर्मस्य अस्य कोऽभिप्रायः स्वकीयां भाषायां लिखन्तु।
6. शासकपुण्यवर्मणः कृते के-के विशेषणाप्रयुङ्कास्तान्लिखन्तु।
7. अगणित परिरिखा याति षण्णां सूतानामपचयगमनार्थं सप्तमं रक्षमाणा।

   बहुगुणकृतलोभा जन्मकाले निमित्तैः, सुत इति कृतसंज्ञं कंसमृत्युं वहन्ती।।

   - अस्य श्लोकस्य प्रसङ्गादिपूर्वकां व्याख्यां कुर्वन्तु।
8. लोकानामभयंकरं गुरुं सुराणां -

   दैत्यानां निधनकरं रथाङ्गपाणिम्।

   शोकार्ता शशिवदना निशि प्रशान्ता।

   बाहुभ्यां गिरिमिव मन्दरं बहन्ती।।

   - अस्यापि सटिप्पणी व्याख्या विधेया।

---------------x---------------